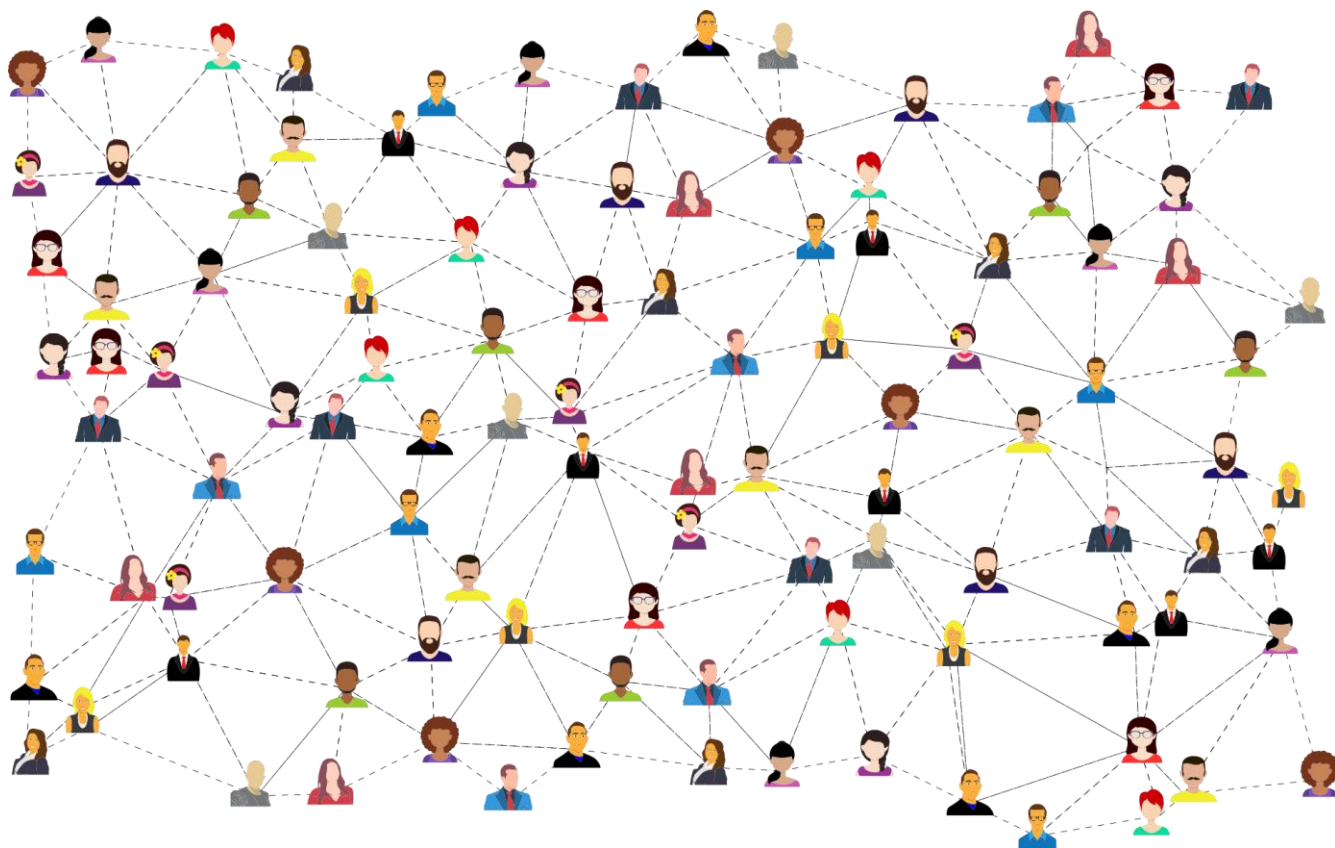


# Bezpieczeństwo w kontakcie z innymi użytkownikami

scenariusz lekcji dla uczniów szkół podstawowych klas 4-6



## ***Przegląd***

Lekcja ta została zaprojektowana z myślą o uczniach klasy czwartej szkoły podstawowej jest jednak także adekwatna dla uczniów klas piątych i szóstych.

Scenariusz ten koncentruje się na przećwiczeniu przez uczniów reakcji na szereg różnych zagrożeń związanych z kontaktem z obcymi ludźmi w Internecie. Po krótkim wprowadzeniu teoretycznym, dzieci rozwiązywać będą w grupach zadania przekazane przez nauczyciela.

Warto też, aby przed rozpoczęciem lekcji nauczyciel dowiedział się, czy w klasie miały miejsce już jakieś sytuacje związane z niebezpiecznymi kontaktami z innymi ludźmi w sieci – jeżeli tak, być może warto będzie użyć tego przykładu do ilustrowania tematu lekcji.

## ***Agenda***

- Sprawy organizacyjne (5 min.)
- Film (7 min.)
- Reagowanie na trudne sytuacje (25 min.)
- Podsumowanie (8 min.)

## ***Cele***

Zbudowanie w uczniach świadomości tego, że niektóre osoby, z którymi będą mieć kontakt w Internecie mogą nie być im życzliwe i mogą mieć złe intencje.

Poznanie i przećwiczenie optymalnych sposobów reagowania w różnych sytuacjach związanych z zagrożeniami płynącymi z kontaktu z obcymi osobami.

## ***Przygotowanie***

W scenariuszu przewidziane jest pokazanie uczniom krótkiego filmiku.

Przed zajęciami należy udostępnić uczniom zdania z ćwiczenia, poprzez Dysk Google lub maila, albo też wyświetlić je na tablicy online.

## Przebieg lekcji

### **Sprawy organizacyjne (5 min.)**

Sprawdzenie obecności.

Inne sprawy organizacyjne.

### **Film (7 min.)**

Link do filmu: <https://youtu.be/NewK2ibNbLE>

Włącz film.

Po obejrzeniu spytaj o reakcje – **co sądzą, czy im się podobało, czy zgadzają się z tym, co było na filmie.**

Spytaj podopiecznych, kto z nich kiedykolwiek był proszony o podanie swoich danych w Internecie lub był pytany przez kogoś poznanego w sieci o podanie informacji na swój temat.

### **Reagowanie na trudne sytuacje (25 min.)**

**Podziel uczniów na pary i przypisz do każdej pary opis sytuacji.** Następnie każda grupa będzie mieć za zadanie wymyślić, co by zrobili, gdyby to ich spotkało.

Powiedz, że za chwilę wyświetlisz zadanie, do którego rozwiązania potrzebna będzie im wiedza z tego filmu – a także własny zdrowy rozsądek.

**Udostępnij uczniom instrukcje z sekcji „Materiały do przeprowadzenia lekcji” na tablicy online.** Daj im chwilę na przeczytanie instrukcji, naradzenie się, po czym proś każdą grupę o opowiedzenie o swojej sytuacji i tym, co by zrobili.

W przypadku każdej z pięciu sytuacji przejdź przez kolejne kroki (łącznie ok. 5 minut na sytuację):

- Poproś uczniów o przeczytanie opisu sytuacji.
- Spytaj, co oni zrobiliby w takiej sytuacji.
- Gdy się wypowiedzą, spytaj resztę klasy, kto się zgadza – możesz na przykład poprosić o komentarz od grup, którzy się zgadzają. Jeżeli ktoś się nie będzie zgadzał, zapytaj dlaczego i porozmawiaj z uczniami na ten temat.

Pod koniec podsumuj ćwiczenia jednym lub dwoma zdaniem z najważniejszym przekazem, który dzieci powinny zapamiętać, np. **„Nigdy nie podawajcie swoich prywatnych danych obcym osobom w Internecie”**.

### **Podsumowanie (8 min.)**

W ramach podsumowania można razem z uczniami zapisać kilka porad na tablicy online. Staraj się aby uczniowie wymyślili jak najwięcej zasad bezpiecznego kontaktu z innymi w sieci. Wypisane zasady możesz udostępnić w formie dokumentu lub grafiki, aby przypominała uczniom ten ważny temat.

## **Materiały do przeprowadzenia lekcji**

### **Opis sytuacji do rozdania uczniom**

Poniższe sytuacje możesz rozdać w wersji papierowej lub przekazać w wersji elektronicznej poszczególnym grupom uczniów.

#### **Sytuacja 1**

Paweł, uczeń szkoły podstawowej, kiedyś wszedł na stronę internetową, na której można było rozmawiać z obcymi ludźmi na czacie. Paweł wszedł na czat, podając jako login swoje imię i rok urodzenia: „pawel\_2010“. Po chwili odezwał się do niego ktoś, kto pisał z loginu: „marcin\_lublin“.

Marcin przedstawił się Pawłowi jako uczeń szóstej klasy z jednej ze szkół z Lublina. Przez dłuższą chwilę fajnie im się rozmawiało, aż w końcu Marcin zaczął zadawać coraz więcej pytań. Spytał Pawła, do której szkoły chodzi, do której klasy, gdzie mieszka, a w końcu spytał go, jakim autem jeździ jego tata, bo tata Marcina jeździ Fordem Mondeo. Paweł odpowiadał na poprzednie pytania, ale przy aucie taty zawahał się i zaczął zastanawiać co powinien zrobić.

#### **Pytania do grupy:**

1. Co Waszym zdaniem powinien zrobić Paweł?
2. Czy powinien odpowiedzieć Marcinowi na jego pytania

#### **Sytuacja 2**

Alicja ma jedenaście lat. Jej koleżanki kiedyś powiedziały jej o stronie, na której można porozmawiać z chłopakami i nawet się z nimi umówić na spotkanie. Alicja długo się wstydziła spróbować, ale któregoś dnia, kiedy jej rodziców nie było w domu, włączyła komputer i szybko weszła na tę stronę. Na początku pojawiła się prośba o podanie swojego imienia. Alicja napisała jak się nazywa i z jakiego jest miasta. Potem strona zaproponowała jej zrobienie zdjęcia za pomocą kamery w komputerze. Alicja szybko pobiegła do lustra, uczesała się, po czym wróciła i zrobiła sobie selfie i wysłała je do portalu.

Po kilkunastu minutach dostała wiadomość od chłopaka, który wyglądał na zdjęciu bardzo ładnie. Zaczęli rozmawiać i Alicja opowiedziała mu, że siedzi sama w domu, a jej rodzice sobie poszli. Chłopak zaproponował, że może do niej wpadnie i porozmawiają osobiście. Alicja zaczęła się wahać. Najpierw odmówiła, ale chłopak namawiał ją i namawiał, aż w końcu się zgodziła. Wtedy chłopak zapytał o jej adres – i Alicja już miała go wpisać, kiedy zaczęła zastanawiać się, czy na pewno powinna to zrobić.

#### **Pytania do grupy:**

1. Co powinna zrobić teraz Alicja?
2. Czy Alicja dobrze zrobiła podając swoje zdjęcie na stronie randkowej?

### Sytuacja 3

Basia grała w swoją ulubioną grę w Internecie, gdy nagle na ekranie wyskoczyła jej informacja, że może podnieść poziom swojego bohatera, jeżeli założy konto premium. Basia nigdy nie słyszała o czymś takim jak konto premium, więc z ciekawości kliknęła na przycisk „Założ”. Na ekranie pojawiły się informacje ile punktów dostanie jej bohater, o ile poziomów będzie go mogła ulepszyć oraz kolorowe obrazki, pokazujące w jakie stroje będzie mogła go przebrać. Basi bardzo się to spodobało i kliknęła na klawisz „Dalej”. Strona poprosiła ją teraz o podanie swojego adresu e-mail oraz imienia i nazwiska. Basia podała szybko wszystkie te dane i nacisnęła na przycisk „Założ konto”.

W tym momencie na ekranie pojawiła się kolejna informacja: „Żeby założyć konto premium podaj numer swojej karty”, a obok obrazek karty, takiej samej, jak jej mama ma w portfelu. Basia zawahała się, ale obok obrazka było napisane jeszcze „Założenie konta premium jest bezpłatne”. Basia pobiegła więc szybko do pokoju rodziców. Mamy nie było, ale jej portfel leżał na biurku, tam gdzie zawsze. Basia wyjęła z niego kartę, pobiegła do komputera i wpisała numer karty.

Po jakimś czasie w grze uruchomiło się konto premium, a bohater Basi został awansowany o trzy poziomy. Dziewczynka pobiegła do kuchni, schowała kartę do portfela mamy i wróciła do grania, a po kilkunastu minutach zapomniała o całej sytuacji.

#### Pytania do grupy:

1. Czy Basia dobrze zrobiła podając dane karty mamy?
2. Jakie będą teraz skutki tego, co zrobiła Basia?

### Sytuacja 4

Agnieszka założyła sobie konto na popularnym portalu do rozmów z ludźmi. Osoby, które mają tam konta mogą zadawać sobie różne pytania i na nie odpowiadać. Agnieszka zauważyła, że wielu użytkowników wrzuca tam swoje zdjęcia z prośbą o komentarz. Agnieszka stwierdziła, że też by tak chciała. Zrobiła sobie zdjęcie i przesłała je na portal, pisząc komentarz „Proszę oceńcie, ładnie wyglądam?”, po czym poszła na obiad.

Gdy wróciła, godzinę później, okazało się, że ma już dwadzieścia dwie odpowiedzi. Pierwsze dwie były miłe, ale jako trzeci odpowiedział jakiś „Julian”, który napisał jej, że jest brzydka. Chwilę później „Marek” odpisał jeszcze gorszy komentarz i z Julianem zaczęli na przemian komentować, jak bardzo brzydkie Agnieszka ma włosy, nos, oczy – i z każdy wpisem najwyraźniej dobrze się bawili. Agnieszka czytała to i czuła, że robi jej się gorąco i że zaraz się rozplacze. W końcu wściekła wyłączyła stronę i odbiegła od komputera szlochając.

#### Pytania do grupy:

1. Czy Agnieszka zrobiła dobrze wrzucając do sieci swoje zdjęcie i prosząc o komentarze?
2. Dlaczego ktoś mógł jej chcieć zrobić przykrość?

## **Komentarze do sytuacji dla nauczyciela**

**Sytuacja 1:** Omawiając opis wydarzeń i odpowiedź grupy warto skupić się przede wszystkim na tym, że niemożliwe jest określenie, czy w Internecie nasz rozmówca jest tym, za kogo się podaje. Jeżeli dla dzieci nie będzie to oczywiste, możesz pobawić się w wymyślanie z nimi, kto naprawdę może naprawdę kryć się za pseudonimem „marcin\_lublin” – warto tutaj trochę się z dziećmi pośmiać i powymyślać różne, też absurdałne możliwości.

*Jeżeli udostępniasz uczniom te sytuacje korzystając z sieci możesz zmienić w pseudonimie rozmówcy Pawła miasto Lublin na nazwę Waszej miejscowości – doda to autentyczności sytuacji.*

**Sytuacja 2:** Sytuacja ta jest najpoważniejszą z omawianych i niesie najwięcej zagrożeń. Na początku drugiego etapu edukacyjnego część dzieci będzie zdawała sobie sprawę z istnienia zjawisk takich jak pedofilia. Dla wielu z nich może być to jednak bardzo trudny i obcy temat. Warto więc podejść do niego delikatnie i z dużą uważnością na reakcje dzieci, ale szczerze – uczniowie potrzebują rozmowy na ten temat. Zwłaszcza, że w wielu wypadkach rodzice nie będą potrafili jej z nimi przeprowadzić.

*Jeżeli uznasz, że zagrożenie pedofilią jest za trudnym tematem dla klasy, z którą pracujesz, możesz poprowadzić rozmowę w stronę innych zagrożeń, związanych z zapraszaniem do domu pod nieobecność rodziców obcego chłopaka – np. kradzieży albo też ryzyka upokorzenia, gdyby obcy przyszedł z kolegami, by wyśmiać naiwną dziewczynę.*

**Sytuacja 3:** Sytuacja ta oferuje wiele różnych wątków do omówienia. Najważniejszym tematem jest bez wątpienia podawanie swoich danych prywatnych – analogicznie do sytuacji, która miała miejsce w filmie obejrzanym przez uczniów przed lekcją.

*W trakcie przedstawiania tej sytuacji warto zwrócić uwagę na to, jak brzmiał ostatni komunikat na stronie „Założenie konta premium jest bezpłatne”. Dość często w ten sposób maskowane są koszty - brakuje bowiem informacji, że samo założenie konta jest bezpłatne, ale wiąże się z opłatą za korzystanie z niego, np. w wysokości 30 zł miesięcznie, pobieranej z karty rodzica.*

Oprócz aspektów związanych z bezpieczeństwem danych, warto też oczywiście poruszyć temat zaufania rodziców do dzieci i zabierania bez zgody rodzica cegokolwiek z jego portfela.

**Sytuacja 4:** Temat ten może być dużym wyzwaniem dla czwartoklasistów – warto go dać grupie, w której będzie przewaga dziewczynek, ze względu na to, że są one w stanie dużo łatwiej zidentyfikować się z bohaterką. W trakcie omawiania warto zwrócić uwagę na to, jak łatwo jest przekazywać negatywne komentarze anonimowo i że wartość takich słów jest znacznie mniejsza niż wartość wypowiedzi osób, z którymi rozmawiamy twarzą w twarz. Takie hasło, jeżeli zostanie przyswojone przez uczniów, pozwoli im niejako „opancerzyć się” przeciwko językowi „hejtu” i agresji, z którym zapewne spotkają się prędzej czy później.